

Рішення, прийняті третьою судовою палатою Вищого адміністративного суду України

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 21 лютого 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуючого — Олексієнка М. М., суддів: Бутенка В. І., Лиски Т. О., при секретарі — Кочерзі В. П., з участю позивача — Р. О. В., представника відповідача — Б. М. М., розглянувши у відкритому судовому засіданні в приміщенні Вищого адміністративного суду України касаційну скаргу представника Чернігівської митниці на постанову Чернігівського окружного адміністративного суду від 2 жовтня 2012 р. та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 13 грудня 2012 р. у справі за адміністративним позовом Р. О. В. до Чернігівської митниці, Державної митної служби України про визнання протиправними та скасування наказів, поновлення на посаді, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу,

в с т а н о в и л а:

У вересні 2012 р. Р. О. В. звернувся в суд з адміністративним позовом, відповідно до якого просив:

визнати протиправними та скасувати накази Державної митної служби України від 13 серпня 2012 р. № 1662-к, Чернігівської митниці від 13 серпня 2012 р. № 680-к про припинення перебування його на державній службі за п. 6 ст. 30 Закону України «Про державну службу» (порушення Присяги);

поновити на посаді інспектора сектора митного оформлення № 4 митного поста «Сеньківка» Чернігівської митниці;

стягнути з Чернігівської митниці заробітну плату за час вимушеного прогулу.

На обґрунтування позову зазначав, що його втретє незаконно, з грубим порушенням чинного законодавства звільнено з роботи. При цьому останнє звільнення здійснено під час тимчасової непрацездатності.

Постановою Чернігівського окружного адміністративного суду від 2 жовтня 2012 р., залишеною без змін ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 13 грудня 2012 р., позовні вимоги задоволено. Визнано протиправними та скасовано накази: Державної митної служби України від 13 серпня 2012 р. № 1662-к; Чернігівської митниці «Про припинення перебування на державній службі» від 13 серпня 2012 р. № 680-к. Поновлено

Р. О. В. на посаді інспектора сектора митного оформлення № 4 митного поста «Сеньківка» Чернігівської митниці, стягнуто середнє грошове утримання за час вимушеного прогулу з 3 серпня 2012 р. по день фактичного поновлення на роботі.

У касаційній скарзі представник Чернігівської митниці, з посиланням на порушення норм матеріального і процесуального права, допущених судами, просить судові рішення скасувати і ухвалити нове про відмову у задоволенні позову. Зазначає, що відповідачем правомірно прийнято рішення про припинення перебування Р. О. В. на державній службі саме з підстав і в порядку, передбаченому Законом України «Про державну службу», а не Дисциплінарного статуту. Судами помилково витлумачено положення законів про необхідність при застосуванні Закону України «Про державну службу», в частині звільнення державного службовця, застосовувати норми Дисциплінарного статуту митної служби, оскільки зазначені нормативні акти не пов'язані між собою та регулюють різні правовідносини. Закон України «Про державну службу» не містить обмежень щодо неможливості припинення державної служби у зв'язку з порушенням присяги в період тимчасової непрацездатності. Судом першої інстанції на користь позивача стягнуто грошове утримання, в той час як посадові особи митної служби отримують заробітну плату.

З'ясувавши обставини справи в межах, передбачених ст. 220 КАСУ, колегія суддів доходить висновку про задоволення касаційної скарги частково, виходячи з наступного.

Як встановлено судами, Р. О. В. працював у Державній митній службі України з 7 жовтня 2010 р. на посаді інспектора митного оформлення № 4 митного поста «Сеньківка» Чернігівської митниці. Наказами Державної митної служби України від 13 серпня 2012 р. за № 1662-к, Чернігівської митниці від 13 серпня 2012 р. № 680-к припинено перебування його на державній службі відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 30 Закону України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 р. № 3723-ХІІ (далі — Закон № 3723-ХІІ). Підставою до прийняття такого рішення стали результати службової перевірки, яка виявила несумлінне виконання позивачем своїх службових обов'язків.

Задовольняючи позовні вимоги в частині визнання протиправними та скасування вище згаданих наказів, поновлення Р. О. В. на посаді інспектора митного оформлення, суд першої інстанції, з висновком якого погодився апеляційний суд, виходив з того, що припинення перебування на державній службі за порушення Присяги державного службовця повинно здійснюватись з дотриманням вимог законодавства, що регламентує порядок притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності, в даному випадку з урахуванням положень, передбачених Дисциплінарним статутом митної служби України. Зокрема, з метою з'ясування всіх обставин вчиненого поса-

довою особою митної служби дисциплінарного правопорушення та застосування дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення, керівник зобов'язаний призначити службове розслідування, зажадати від працівника пояснення по суті допущеного порушення, дотримуватись строків дисциплінарної відповідальності, врахувати обставини, за яких вчинено проступок, ступінь тяжкості, а також заподіяння шкоди. На порушення вище згаданих норм закону, службове розслідування відносно дій Р. О. В. не проводилось, що свідчить про нездійснення всіх можливих заходів для всебічного та об'єктивного з'ясування обставин, які передували звільненню. Не враховано строки дисциплінарної відповідальності, не надано доказів заподіяння позивачем матеріальних збитків. Звільнення проведено в період тимчасової непрацездатності працівника, тобто в порушення ст. 40 КЗпПУ.

З таким висновком колегія суддів погодитись не може, оскільки він не відповідає вимогам закону та є необгрунтованим.

Ухвалюючи рішення про задоволення позову, суди не врахували, що порядок проходження державної служби та її припинення регулюється спеціальним законом — Законом № 3723-ХІІ, яким встановлено, що крім загальних підстав, передбачених КЗпПУ, державна служба припиняється також з підстав, визначених у ст. 30 Закону № 3723-ХІІ, і в таких випадках норми КЗпПУ чи іншого закону не підлягають застосуванню.

Крім того, державні службовці несуть дисциплінарну відповідальність (звільнення з посади) і на підставі, в даному випадку, п. 6 ст. 23 Дисциплінарного статуту митної служби України, затвердженого Законом України від 6 вересня 2005 р. № 2805-ІV, яка є самостійною підставою для припинення державної служби.

За таких обставин висновок суду про порушення відповідачем норм ст. 40 КЗпПУ як безумовної підстави поновлення позивача на державній службі є безпідставними, оскільки зазначені норми у випадку припинення державної служби з підстав, передбачених Законом № 3723-ХІІ, на правовідносини сторін не поширюється, як і норми Дисциплінарного статуту митної служби України щодо порядку і строків застосування дисциплінарного стягнення.

У зв'язку з цим висновки суду щодо незаконності наказів лише з підстав незастосування положень КЗпПУ, Дисциплінарного статуту не можна визнати обгрунтованими.

Припинення перебування позивача на державній службі здійснено у зв'язку з порушенням ним Присяги державного службовця. Проте судом першої інстанції при розгляді справи, в порушення норм процесуального права, не встановлено, чи мали місце факти вчинення позивачем дій, з якими пов'язується припинення державної служби, не досліджувались в цій частині і докази.

Не є обґрунтованим судове рішення й щодо стягнення з Чернігівської митниці середнього грошового утримання. В цій частині взагалі не наведені докази, не проведено розрахунки та не визначено суму.

Апеляційний суд на зазначене увагу не звернув, на порушення вимог статей 195, 206 КАСУ, належним чином не перевінив доводів апеляційної скарги, в ухвалі не зазначив конкретні обставини і факти, що спростовують такі доводи, і залишив постанову суду першої інстанції без змін.

За таких обставин та з урахуванням положень, передбачених ч. 1 ст. 220 КАСУ, судові рішення підлягають скасуванню з направленням справи на новий судовий розгляд до суду першої інстанції.

При новому розгляді необхідно врахувати наведені вище висновки та на підставі зібраних і досліджених доказів вирішити спір.

Керуючись статтями 220, 221, 223, ч. 2 ст. 227, статтями 230, 231 КАСУ, колегія суддів

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу Чернігівської митниці задовольнити частково.

Скасувати постанову Чернігівського окружного адміністративного суду від 2 жовтня 2012 р. та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 13 грудня 2012 р. з направленням справи на новий розгляд до суду першої інстанції.

Повний текст судового рішення буде виготовлений протягом п'яти днів з дня закінчення розгляду справи.

Ухвала набирає законної сили з моменту постановлення та оскарженню не підлягає.

П О С Т А Н О В А

Вищого адміністративного суду України

від 12 березня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Стародуба О. П., суддів: Амеліна С. Є., Кочана В. М., розглянувши в письмовому провадженні касаційну скаргу Національного центру управління та випробувань космічних засобів на постанову Євпаторійського міського суду АРК від 10 березня 2009 р. та ухвалу Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 29 жовтня 2009 р. у справі за позовом М. О. М. до Національного космічного агентства України, Національного центру управління та випробувань космічних засобів про зобов'язання вчинити дії,

В С Т А Н О В И Л А :

У липні 2007 р. М. О. М. звернулась до суду з позовом про визнання дій відповідачів протиправними та стягнення матеріальної допомоги за 2003—2007 роки відповідно до постанови КМУ «Про упорядкування додаткових видів грошового забезпечення військовослужбовців» від 6 квітня 1998 р. № 452.

Постановою Євпаторійського міського суду АРК від 10 березня 2009 р., яка залишена без змін ухвалою Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 29 жовтня 2009 р., позов задоволено частково. Стягнуто на користь позивача матеріальну допомогу за 2006—2007 роки.

З такими рішеннями судів не погодився відповідач — Національний центр управління та випробувань космічних засобів, подав касаційну скаргу, в якій покликається на порушення судами норм матеріального та процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи. Просить скасувати постановлені судами рішення та ухвалити нове про відмову у задоволенні позову.

Заслухавши доповідача по справі та перевіривши матеріали справи, колегія суддів приходять до висновку, що касаційна скарга підлягає задоволенню з наступних мотивів та передбачених законом підстав.

Судами встановлено, що позивач на контрактній основі проходила військову службу як командирована у Національному центрі управління та випробувань космічних засобів.

Наказом Першого заступника начальника Генерального штабу Збройних Сил України від 18 червня 2007 р. № 5-к позивач звільнена з військової служби у відставку за віком на підставі п. 85 «б» Положення про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців.

Матеріальна допомога відповідно до постанови КМУ «Про упорядкування додаткових видів грошового забезпечення військовослужбовців» від 6 квітня 1998 р. № 452 в розмірі місячного окладу грошового утримання за 2003—2007 роки позивачу не виплачувалась.

Задовольняючи позов частково, суд першої інстанції, з чим погодився апеляційний суд, виходив з того, що відповідно до положень зазначеної постанови КМУ від 6 квітня 1998 р. № 452 матеріальна допомога є одним із додаткових видів грошового забезпечення військовослужбовців, а тому підлягає виплаті позивачу у визначених розмірах.

В задоволенні позовних вимог за 2003—2005 роки відмовлено у зв'язку з пропуском позивачем передбаченого ст. 99 КАСУ строку звернення до суду.

Поряд з тим судами не враховано, що особливості грошового забезпечення відряджених військовослужбовців врегульовано постановою КМУ «Про порядок і норми грошового та матеріального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань, осіб начальницько-

го складу органів внутрішніх справ, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Державної кримінально-виконавчої служби, відряджених до органів виконавчої влади та інших цивільних установ» від 7 лютого 2001 р. № 104 (в редакції станом на час виникнення спірних правовідносин).

Так, відповідно до абз. 4 п. 1 зазначеної постанови керівникам органів виконавчої влади та інших цивільних установ, до яких відряджені зазначені категорії осіб надано право виплачувати додаткові види грошового забезпечення, встановлені законодавством, в межах асигнувань на утримання цих органів і установ.

Таким чином, оскільки виплата спірної допомоги є правом відповідних керівників, її невиконання у певні періоди не суперечить вимогам нормативних актів, а тому висновки судів щодо протиправності дій відповідачів по невиконанню позову матеріальної допомоги та задоволення у зв'язку з цим позовних вимог суперечать закону.

Відповідно до ст. 229 КАСУ суд касаційної інстанції має право скасувати судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій та ухвалити нове рішення, якщо обставини справи встановлені повно і правильно, але суди першої та апеляційної інстанцій порушили норми матеріального чи процесуального права, що призвело до ухвалення незаконного судового рішення.

За наведених обставин колегія суддів доходить висновку, що рішення судів підлягають скасуванню з ухваленням нового рішення про відмову в задоволенні позову.

Керуючись статтями 210, 220, 223, 229, 230, 232, 254 КАСУ, колегія суддів

п о с т а н о в и л а :

Касаційну скаргу задовольнити.

Постанову Євпаторійського міського суду АРК від 10 березня 2009 р. та ухвалу Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 29 жовтня 2009 р. у даній справі скасувати.

В задоволенні позову М. О. М. до Національного космічного агентства України, Національного центру управління та випробувань космічних засобів про зобов'язання вчинити дії відмовити.

Постанова оскарженню не підлягає.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 19 березня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуючого — Стародуба О. П., суддів: Заїки М. М., Загороднього А. Ф., секретар судового засідання — Поливач М. О., розглянувши в судовому засіданні касаційну скаргу Т. В. В. на постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 12 червня 2012 р. та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 6 серпня 2012 р. у справі за позовом Т. В. В. до Управління Державної автомобільної інспекції Головного управління Міністерства внутрішніх справ України у м. Києві про визнання нечинним рішення про анулювання реєстрації та зобов'язання вчинити дії,

в с т а н о в и л а:

У лютому 2012 р. Т. В. В. звернувся до суду з позовом про визнання нечинним рішення управління Державної автомобільної інспекції Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в м. Києві про анулювання реєстрації автомобіля Mercedes-Benz S420 та зобов'язання поновити таку реєстрацію.

Постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 12 червня 2012 р., яка залишена без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 6 серпня 2012 р., в задоволенні позову відмовлено.

З такими рішеннями судів не погодився позивач, подав касаційну скаргу, в якій посилається на порушення судами норм матеріального та процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи. Просить скасувати постановлені судами рішення та ухвалити нове про задоволення позову.

Заслухавши доповідача по справі та перевіrivши матеріали справи колегія суддів приходять до висновку, що касаційна скарга підлягає частковому задоволенню з наступних мотивів та передбачених законом підстав.

Так, судами встановлено, що згідно з біржовою угодою від 20 червня 2009 р. позивач придбав у громадянина С. І. І. автомобіль Mercedes-Benz S420 та здійснив його державну реєстрацію.

В квітні 2011 р. відповідачем на підставі службової телеграми заступника начальника ДДАІ МВС України від 2 серпня 2010 р. проведено службову перевірку та в подальшому здійснено скасування (анулювання) реєстрації вказаного автомобіля на підставі п. 40 Порядку державної реєстрації (переєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них

транспортних засобів та мопедів (затв. постановою КМУ від 7 вересня 1998 р. № 1388).

Відмовляючи в задоволенні позову, суд першої інстанції, з яким погодився апеляційний суд, виходив з того, що незаконна реєстрація автомобіля підтверджена вироком Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 12 травня 2005 р., яким засуджені службові особи Хмельницького МРЕВ ДАІ, а тому рішення відповідача про скасування його реєстрації є законним та обґрунтованим.

Поряд з тим, за змістом п. 40 Порядку працівники підрозділів Державтоінспекції скасовують державну реєстрацію (перереєстрацію), серед іншого, у випадку виявлення транспортних засобів, зареєстрованих в підрозділах Державтоінспекції за фіктивними чи підробленими документами.

У свою чергу, в ході службової перевірки за фактами, викладеними в листі ДДАІ від 2 серпня 2010 р., встановлено, що порушень законності реєстрації зазначених в листі автомобілів, в т. ч. Mercedes-Benz S420, не виявлено, а зняття їх з обліку можливе за умови анулювання попередньої реєстрації.

Автомобіль Mercedes-Benz S420 вирішено зняти з обліку в УДАІ ГУМВС України в м. Києві, оскільки він знятий з обліку за місцем попередньої реєстрації в Роздільнянському МРЕВ Одеської області в зв'язку з анулюванням реєстрації.

Судами, в порушення вимог ст. 159 КАСУ щодо законності та обґрунтованості судового рішення, не з'ясовано підстави анулювання попередньої реєстрації спірного автомобіля в Роздільнянському МРЕВ, яке згідно висновку службової перевірки та заяви на проведення операції від 28 квітня 2011 р. стало підставою для прийняття оскаржуваного рішення.

Зокрема, судами не встановлено чи було таке анулювання пов'язане із виявленням транспортних засобів, зареєстрованих в підрозділах Державтоінспекції за фіктивними чи підробленими документами (п. 40 Порядку) чи у зв'язку із зміною власника або з інших передбачених Порядком підстав.

Крім того, судами не враховано та не дано оцінку в сукупності з іншими доказами постанові Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 31 жовтня 2005 р., відповідно до якої скасовано обмеження щодо заборони проведення будь-яких операцій з спірним автомобілем, в т. ч. щодо володіння, користування та розпорядження ним, а вирок Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 12 травня 2005 р., на який посилаються суди, в матеріалах справи відсутній.

Відповідно до ч. 1 ст. 220 КАСУ суд касаційної інстанції не може досліджувати докази, встановлювати та визнавати доведеними обставини, що не були встановлені в судовому рішенні, та вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу.

У свою чергу підставою для скасування судових рішень судів першої та апеляційної інстанцій і направлення справи на новий судовий розгляд відповідно до ч. 2 ст. 227 КАСУ є порушення норм процесуального права, які унеможливили встановлення фактичних обставин, що мають значення для правильного вирішення справи.

За таких обставин колегія суддів приходить до висновку, що рішення судів підлягають скасуванню з направленням справи на новий судовий розгляд до суду першої інстанції.

Керуючись статтями 210, 220, 223, 227, 230, 231, 254 КАСУ, колегія суддів

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу Т. В. В. задовольнити частково.

Постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 12 червня 2012 р. та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 6 серпня 2012 р. у даній справі скасувати, а справу направити до суду першої інстанції на новий розгляд.

Ухвала оскарженню не підлягає.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 21 березня 2013 р.

Колегія Вищого адміністративного суду України у складі: головуючого — Олексієнка М. М. (суддя-доповідач), суддів: Бутенка В. І., Лиски Т. О., здійснивши попередній розгляд справи за касаційною скаргою ПАТ «Державний ощадний банк України» в особі філії — Львівського обласного управління ВАТ «Ощадбанк» на постанову Львівського окружного адміністративного суду від 24 липня 2012 р. та ухвалу Львівського апеляційного адміністративного суду від 13 грудня 2012 р. у справі за позовом ПАТ «Державний ощадний банк України» в особі філії — Львівського обласного управління ВАТ «Ощадбанк» (далі — Ощадбанк) до відділу державної виконавчої служби Жовківського районного управління юстиції Львівської області (далі — відділу ДВС), третя особа — М. М. Д., про визнання протиправною бездіяльності та зобов'язання вчинити дії,

в с т а н о в и л а:

У квітні 2012 р. представник Ощадбанку звернувся в суд з позовом, відповідно до якого просив:

— визнати протиправною бездіяльність відділу ДВС щодо відмови в уцінці майна та проведення третіх прилюдних торгів за виконавчим провадженням № 16737076 з виконання виконавчого напису від 21 грудня 2009 р., вчиненого приватним нотаріусом Львівського міського нотаріального округу Д. О. А., про звернення стягнення на предмет іпотеки — житловий цегляний будинок № 1 загальною площею 192,00 кв. м, зазначений під літерою «А-1», надвірні будівлі, а саме: літня кухня — під літерою «Б», сарай — під літерою «В», вбиральня — під літерою «Г», ворота № 1, хвіртка № 2, № 3, огорожа № 4, що знаходиться за адресою: Львівська область, Жовківський район, смт Куликів, вул. С., 1 та належить на праві власності М. М. Д., 27 листопада 1954 р. народження;

— зобов'язати відповідача призначити повторну уцінку зазначеного майна та провести треті прилюдні торги;

Посилався на те, що відділ ДВС в порушення вимог, передбачених ст. 54 Закону України «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 р. № 606-XIV, ст. 49 Закону України «Про іпотеку», безпідставно не уцінив майна, яке знаходиться в іпотеці, та не провів треті прилюдні торги з реалізації зазначеного предмета іпотеки.

Постановою Львівського окружного адміністративного суду від 24 липня 2012 р., залишеною без змін ухвалою Львівського апеляційного адміністративного суду від 13 грудня 2012 р., в задоволенні позову відмовлено.

У касаційній скарзі представник Ощадбанку, з посиланням на порушення норм матеріального і процесуального права, допущених судами попередніх інстанцій, просить судові рішення скасувати і ухвалити нове про задоволення позову. Зазначає, що Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживачами фінансових послуг» від 22 вересня 2011 р. № 3795-VI, на який послалися суди як на підставу для відмови в задоволенні позову, не регулює даних правовідносин, оскільки предметом спору є стягнення за договором іпотеки, а не за кредитним договором.

З'ясувавши обставини справи в межах, передбачених ст. 220 КАСУ, колегія суддів доходить висновку про відмову в задоволенні касаційної скарги з урахуванням наступного.

Судами встановлено, що 15 вересня 2006 р. між позивачем та М. М. Д. укладено іпотечний договір про надання грошової позики під заставу нерухомого майна. У 2009 р. за вказаним договором на майно боржника звернено стягнення з метою погашення боргу та в подальшому двічі проведені торги з реалізації цього майна, які не відбулися у зв'язку з відсутністю зареєстрованих покупців. 23 лютого 2012 р. на адресу відділу ДВС надійшла заява від Ощадбанку, згідно з якою останній просив призначити треті прилюдні торги з проведенням повторної уцінки заставного майна, і з цією метою погоджу-

ється на зменшення початкової вартості на 50 %. Відповідачем відмовлено у проведенні повторних прилюдних торгів.

Відмовляючи в задоволенні позову, суд першої інстанції, з висновком якого погодився апеляційний суд, виходив з того, що дії відповідача є правомірними, оскільки зміни, внесені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживачами фінансових послуг» від 22 вересня 2011 р. № 3795-VI в Закон «Про іпотеку» від 5 травня 2003 р. № 898-IV (далі — Закон № 898-IV) щодо продажу предмета іпотеки, не поширюються на кредитні договори, укладені до набрання чинності Законом № 3795-VI.

Такий висновок відповідає вимогам закону.

Поняття кредитного договору наведене у ч. 1 ст. 1054 ЦКУ. За кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти. Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. № 2121-III, банківський кредит — це будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми.

Іпотека згідно із Законом № 898-IV — це вид забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном, що залишається у володінні і користуванні іпотекодавця, згідно з яким іпотекодержатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання одержати задоволення своїх вимог за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника у порядку, встановленому цим Законом. Як зазначено у ч. 5 ст. 3 цього Закону (в редакції Закону № 3273-IV), іпотека має похідний характер від основного зобов'язання і є дійсною до припинення основного зобов'язання.

Вказані норми дають підстави вважати, що іпотечний договір тісно пов'язаний з кредитним договором, оскільки укладається на виконання останнього.

Доводи, викладені в касаційній скарзі, зазначених висновків судів не спростовують та не дають підстав вважати судові рішення незаконними.

Як встановлено судами, іпотечний договір про надання грошової позики під заставу нерухомого майна між позивачем та М. М. Д. укладено 15 вересня 2006 р. На час укладення зазначеного договору ч. 3 ст. 49 Закону № 898-IV викладалась у редакції Закону від 15 лютого 2005 р. № 3201-IV, відповідно до якої, якщо іпотекодержатель не скористався правом, передбаченим ч. 1 цієї статті, за результатами других прилюдних торгів іпотека може

бути припиненою за рішенням суду. Законом від 22 вересня 2011 р. № 3795-VI до ст. 49 внесено зміни, згідно з якими можуть бути призначені і проведені треті прилюдні торги. Якщо іпотекодержатель не скористається правом, передбаченим ч. 1 цієї статті, за результатами третіх торгів іпотека може бути припинена за рішенням суду. При цьому слід зазначити, що саме Законом № 3795-VI внесено зміни до Закону № 898-IV.

Конституційний Суду України у Рішенні від 13 травня 1997 р. (справа № 03/29-97) зазначив, що ст. 58 Конституції України закріплює один з найважливіших загально визначених принципів сучасного права — закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі. Це означає, що вони поширюють свою дію тільки на ті відносини, які виникли після набуття законами чи іншими нормативними актами законної сили.

З урахуванням наведеного дії державного виконавця є законними, а доводи, викладені в касаційній скарзі, безпідставні.

На підставі наведеного, керуючись статтями 220, 220-1, 224, 230, 231 КАСУ, колегія суддів

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу ПАТ «Державний ощадний банк України» в особі філії — Львівського обласного управління ВАТ «Ощадбанк» відхилити, а постанову Львівського окружного адміністративного суду від 24 липня 2012 р. та ухвалу Львівського апеляційного адміністративного суду від 13 грудня 2012 р. залишити без змін.

Ухвала може бути переглянута Верховним Судом України з підстав, у строки та в порядку, що встановлені статтями 237, 238, 239-1 КАСУ.

ПОСТАНОВА

Вищого адміністративного суду України

від 2 квітня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Стародуба О. П., суддів: Заїки М. М., Штульмана І. В., секретар судового засідання — Поливач М. О., розглянувши в судовому засіданні касаційну скаргу ДПА України на постанову Чернігівського окружного адміністративного суду від 21 січня 2011 р. та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 17 травня 2011 р. у справі за позовом Д. Ю. О. до ДПА України про визнання протиправним та скасування наказу та зобов'язання вчинити певні дії,

В С Т А Н О В И Л А:

У грудні 2010 р. Д. Ю. О. звернувся до суду з позовом про визнання незаконним та скасування наказу ДПА України від 1 листопада 2010 р. № 2046-о в частині визначення вислуги років для виплати грошової допомоги відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» тривалістю один рік, зобов'язання ДПА України визначити вислугу років для виплати грошової допомоги тривалістю 18 років та виплатити грошову допомогу, виходячи з вислуги років тривалістю 18 років.

Постановою Чернігівського окружного адміністративного суду від 21 січня 2011 р., яка залишена без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 17 травня 2011 р., позов задоволено.

З такими рішеннями судів не погодився відповідач, подав касаційну скаргу, в якій покликається на порушення судами норм матеріального та процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи. Просить скасувати постановлені судами рішення та ухвалити нове про відмову в задоволенні позову.

Заслухавши доповідача по справі та перевіrivши матеріали справи, колегія суддів доходить висновку, що касаційна скарга підлягає задоволенню з наступних мотивів та передбачених законом підстав.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (в редакції станом на час виникнення спірних правовідносин) особам рядового, сержантського, старшинського та офіцерського складу та деяким іншим особам, які мають право на пенсію за цим Законом та звільняються зі служби за віком, станом здоров'я чи у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційних заходів, закінченням строку контракту, систематичним невиконанням умов контракту командуванням, виплачується одноразова грошова допомога в розмірі 50 відсотків місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби.

Частиною 2 ст. 9 цього Закону передбачено, що особам рядового, сержантського, старшинського та офіцерського складу та деяким іншим особам, які мають право на пенсію за цим Законом, при звільненні зі служби за власним бажанням, через сімейні обставини або інші поважні причини, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, виплачується одноразова грошова допомога в розмірі 25 відсотків місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби.

Судами встановлено, що позивач з 1994 р. проходив службу в органах внутрішніх справ і 23 лютого 2009 р. звільнений зі служби за власним бажанням. Одноразової допомоги при звільненні не отримував.

Починаючи з 17 березня 2009 р. позивач проходив службу в органах податкової міліції ДПА України.

Наказом ДПА України від 1 листопада 2010 р. № 2046-о позивача звільнено з податкової міліції в запас за п. 64 «б» Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ (через хворобу) та призначено до виплати грошову допомогу у розмірі 50% місячного грошового забезпечення за один рік вислуги.

Цим же наказом встановлено, що вислуга років позивача станом на 5 листопада 2010 р. складає у календарному обчисленні 18 років 8 місяців 7 днів, у пільговому обчисленні — 24 роки 5 місяців 14 днів.

Задовольняючи позовні вимоги суд першої інстанції, з чим погодився апеляційний суд, виходив з того, що на час звільнення з органів внутрішніх справ позивач не набув право на грошову допомогу в розмірі 50 % місячного грошового забезпечення, а набув право на таку допомогу лише в розмірі 25 %. Оскільки при звільненні з органів внутрішніх справ позивач не отримав грошову допомогу, а тому при подальшому звільненні з органів податкової міліції відповідач протиправно відмовив йому у виплаті допомоги з урахуванням попереднього періоду служби.

Поряд з тим ч. 6 ст. 9 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» передбачено, що у разі повторного звільнення зі служби одноразова грошова допомога виплачується за період календарної служби з дня останнього зарахування на службу без урахування періоду попередньої служби.

Виняток при цьому становлять особи, які при попередньому звільненні не набули права на отримання такої грошової допомоги.

Як встановлено судами і не заперечується сторонами при попередньому звільненні з органів внутрішніх справ позивач набув право на отримання спірної грошової допомоги, а тому за правилами ч. 6 ст. 9 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» позбавлений права вимагати її виплату при повторному звільненні за весь період календарної служби.

У свою чергу набуття позивачем при звільненні з органів внутрішніх справ права на спірну допомогу в меншому розмірі, ніж при наступному звільненні з органів податкової міліції не може свідчити про ненабуття ним права на таку допомогу взагалі, як це помилково вважали суди попередніх інстанцій, оскільки ст. 9 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» передбачено право осіб, які звільняються зі служби, на отримання грошової допомоги за умови настання певних умов (набуття права на пенсію), а конкретний її розмір залежить від підстав звільнення зі служби.

Відповідно до ст. 229 КАСУ суд касаційної інстанції має право скасувати судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій та ухвалити нове рішення, якщо обставини справи встановлені повно і правильно, але суди першої та апеляційної інстанцій порушили норми матеріального чи процесуального права, що призвело до ухвалення незаконного судового рішення.

Таким чином, колегія суддів доходить висновку, що судові рішення підлягають скасуванню з ухваленням нового про відмову в задоволенні позовних вимог.

Керуючись статтями 210, 220, 221, 223, 229, 230, 232, 254 КАСУ, колегія суддів

п о с т а н о в и л а :

Касаційну скаргу ДПА України задовольнити.

Постанову Чернігівського окружного адміністративного суду від 21 січня 2011 р. та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 17 травня 2011 р. у даній справі скасувати.

В задоволенні позову Д. Ю. О. до Державної податкової адміністрації України про визнання протиправним та скасування наказу та зобов'язання вчинити певні дії відмовити.

Постанова оскарженню не підлягає.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 18 квітня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Головчук С. В. (суддя-доповідач), суддів: Пасічник С. С., Черпака Ю. К., розглянувши в порядку письмового провадження касаційну скаргу С. В. В. на постанову Одеського апеляційного адміністративного суду від 30 листопада 2011 р. у справі за позовом С. В. В. до Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в Одеській області, Одеського міського управління Головного управління Міністерства внутрішніх справ (далі — ОМУ ГУ МВС) України в Одеській області про визнання неправомірними та скасування наказів в частині звільнення, поновлення на посаді та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу,

в с т а н о в и л а :

У січні 2009 р. С. В. В. звернувся до суду з зазначеним позовом. В обґрунтування позовних вимог посилався на те, що проходив службу на посаді

оперуповноваженого відділу боротьби з груповими злочинними проявами, розкриття злочинів проти особистості та учинених іноземцями і відносно них ВКР ОМУ ГУ МВС України в Одеській області і на підставі наказів ГУ МВС України в Одеській області від 26 вересня 2008 р. № 940 та від 6 жовтня 2008 р. № 536о/с його звільнено з органів внутрішніх справ за п. 66 (за дискредитацію) Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів УРСР від 29 липня 1991 р. № 114 (далі — Положення). Підставою звільнення стало порушення проти нього в жовтні 2003 р. прокуратурою м. Одеси кримінальної справи. Звільнення вважав безпідставним і незаконним, з порушенням конституційних прав, свобод та законних інтересів, оскільки його вина в інкримінуємих злочинах не встановлена та не доведена вироком суду у встановленому законом порядку, а вчинок, що дискредитує звання працівника міліції, він не вчиняв.

Просив визнати неправомірними та скасувати накази ГУ МВС України в Одеській області від 26 вересня 2008 р. № 940 та від 6 жовтня 2008 р. № 536о/с в частині його звільнення з органів внутрішніх справ з посади оперуповноваженого відділу боротьби з груповими злочинними проявами, розкриття злочинів проти особистості та учинених іноземцями і відносно них ВКР ОМУ ГУ МВС України в Одеській області; зобов'язати ГУ МВС України в Одеській області поновити його на службі в органах внутрішніх справ на цій посаді; стягнути з ГУ МВС України в Одеській області на його користь середній заробіток за час вимушеного прогулу.

Постановою Одеського окружного адміністративного суду від 26 липня 2011 р. позов задоволено. Визнано неправомірними та скасовано накази ГУ МВС України в Одеській області від 26 вересня 2008 р. № 940 та від 6 жовтня 2008 р. № 536о/с в частині звільнення з органів внутрішніх справ оперуповноваженого відділу боротьби з груповими злочинними проявами, розкриття злочинів проти особистості та учинених іноземцями і відносно них ВКР ОМУ ГУ МВС України в Одеській області старшого лейтенанта міліції С. В. В. Зобов'язано ГУ МВС України в Одеській області поновити С. В. В. на службі в органах внутрішніх справ на посаді, рівнозначній посаді оперуповноваженого сектору боротьби з групою злочинністю, розкриття злочинів проти особи, розкриття злочинів учинених іноземцями та відносно них відділу карного розшуку ОМУ ГУ МВС України в Одеській області. Стягнуто з ОМУ ГУ МВС України в Одеській області на користь позивача середній заробіток за один рік вимушеного прогулу з моменту звільнення — 6 жовтня 2008 р.

Постановою Одеського апеляційного адміністративного суду від 30 листопада 2011 р. скасовано постанову Одеського окружного адміністративного суду від 26 липня 2011 р. та ухвалено нове судове рішення, яким відмовлено у задоволенні позову.

У касаційній скарзі С. В. В. порушує питання про скасування рішення апеляційного суду та залишення в силі рішення суду першої інстанції. Зазначає, що апеляційним судом порушено норми матеріального права, зокрема, не враховано, що його вина в інкримінуємих злочинах не встановлена та не доведена вироком суду, а у висновку службової перевірки видно, що саме порушення у відношенні працівника міліції кримінальної справи розцінено як дискредитація звання працівника міліції.

Перевіривши доводи касаційної скарги, матеріали справи, правильність застосування норм матеріального та процесуального права, колегія суддів вважає, що скарга підлягає задоволенню з наступних підстав.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції та відмовляючи у задоволенні позовних вимог, апеляційний суд визнав помилковим висновок суду першої інстанції про те, що підставою звільнення С. В. В. став факт порушення прокуратурою м. Одеси 21 жовтня 2003 р. відносно нього кримінальної справи за ознаками злочинів, передбачених ч. 3 ст. 368, ч. 3 ст. 307, ч. 4 ст. 189, ч. 2 ст. 166 ККУ (в редакції Кодексу 1960 р.). Апеляційний суд вважав законним звільнення позивача з органів внутрішніх справ за п. 6б (за дискредитацію) Положення на підставі висновку службової перевірки, якою встановлено факт дискредитації позивачем органів внутрішніх справ.

Проте з таким висновком суду апеляційної інстанції погодитись неможливо.

Судами встановлено, що С. В. В. проходив службу в органах внутрішніх справ на посаді оперуповноваженого відділу боротьби з груповими злочинними проявами, розкриття злочинів проти особистості та учинених іноземцями і відносно них ВКР ОМУ ГУ МВС України в Одеській області.

Наказом начальника ОМУ ГУ МВС України в Одеській області від 28 лютого 2003 р. № 25о/с позивачу надано додаткову відпустку по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку з 12 лютого 2003 р. по 10 липня 2005 р. У подальшому, щорічно, згідно з рапортами позивача та наданням відповідних матеріалів, необхідних для надання відпустки, позивачу продовжувалась відпустка по догляду за дитиною до досягненню нею шестирічного віку, а саме до 10 липня 2008 р.

21 жовтня 2003 р. відносно С. В. В. прокуратурою м. Одеси порушено кримінальну справу за ознаками злочинів, передбачених ч. 3 ст. 368, ч. 3 ст. 307, ч. 4 ст. 189, ч. 2 ст. 166 ККУ. 5 січня 2005 р. позивачу пред'явлено обвинувачення за цими статтями, а також слідчим прокуратури винесено постанову про відсторонення його від посади.

Відповідно до розпорядження ОМУ ГУ МВС України в Одеській області від 28 січня 2005 р. № 39 у зв'язку із вказаною постановою прокуратури позивача усунуто від займаної посади старшого лейтенанта міліції, оперуповноваженого відділу боротьби з груповими злочинними проявами, розкриття

злочинів проти особистості та учинених іноземцями і відносно них управління карного розшуку Одеського міського управління ГУМВС України в Одеській області.

З 11 липня 2008 р. позивач приступив до виконання службових обов'язків за посадою оперуповноваженого відділу боротьби з груповими злочинними проявами, розкриття злочинів проти особистості та учинених іноземцями і відносно них УКР ОМУ УМВС України в Одеській області після виходу з додаткової відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку.

Наказом начальника ГУ МВС України в Одеській області від 6 жовтня 2008 р. № 536о/с позивача звільнено з органів внутрішніх справ за п. 6б (за дискредитацію) Положення.

Підставою видання вказаного наказу став висновок службової перевірки від 23 липня 2008 р., проведеної співробітниками ОМУ ГУ МВС України в Одеській області.

У цьому висновку зазначено, що С. В. В. вчинив проступок, який дискредитує звання працівника міліції, грубо порушив статті 1, 7 Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ України, Присягу співробітника органу внутрішніх справ, Етичний кодекс, Кодекс честі працівника міліції, що виразилось у порушенні норм чинного законодавства, що потягли за собою порушення відносно працівника міліції кримінальної справи, ігнорування вимог керівництва та кадрового апарату.

Відповідно до ст. 6б Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ особи рядового і начальницького складу, які скоїли вчинки, що дискредитують звання рядового і начальницького складу, звільняються з органів внутрішніх справ.

Чинним законодавством не визначено поняття дискредитації.

Дискредитація (від французького слова *discrediter* — підірвати довіру) — це підірив довір'я когось, приниження чиеїсь гідності, авторитету. Аналізуючи складові цього поняття, приходимо до висновку, що вони тісно пов'язані з морально-етичними нормами. Отже, вчинки, що дискредитують працівників органів внутрішніх справ та власне органи внутрішніх справ, пов'язані насамперед із низкою моральних вимог, які пред'являються до них під час здійснення службових функцій та у повсякденному житті.

Ці вимоги відображені у ст. 5 Закону України «Про державну службу», Кодексі честі працівника органів внутрішніх справ, Етичному кодексі працівника органів внутрішніх справ та інших нормативно-правових актах, що регулюють діяльність органів системи МВС України та їх особового складу.

Тому під вчинками, що дискредитують звання працівника ОВС та власне органи внутрішніх справ, слід розуміти протиправні, винні діяння, які здійснені посадовою особою органу внутрішніх справ у зв'язку з виконанням

службових обов'язків або не пов'язані з їх виконанням, але за своїм характером здатні принизити в очах громадськості гідність та авторитет працівника органів внутрішніх справ та власне органи внутрішніх справ.

До таких вчинків слід віднести: вчинення злочину, встановленого вирок суду, що набрав законної сили; скоєння корупційного діяння як різновиду адміністративного правопорушення; систематичне скоєння адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління, громадський порядок та громадську безпеку; заняття підприємницькою діяльністю; організацію страйків та участь у них; розголошення службової таємниці; появу на службі або поза службою в нетверезому стані, що ображає людську гідність; вживання алкогольних напоїв у форменому одязі у громадських місцях; прийняття наркотичних або токсичних препаратів без рецепту лікаря; систематичне порушення правил носіння форменого одягу, зовнішньої охайності; неодноразове грубе і зверхнє ставлення до громадян; прояви жорстокого або принизливого ставлення до людей; скоєння аморального проступку, не сумісного з продовженням служби в ОВС; систематичне поширення компрометуючої ОВС України інформації за допомогою засобів мас-медіа.

Згідно із частинами 1, 2 ст. 71 КАСУ кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених ст. 72 цього Кодексу. В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

Із змісту висновку службового розслідування видно, що відповідачем не встановлено який проступок вчинено позивачем, що став підставою його звільнення за дискредитацію.

У запереченнях на адміністративний позов ГУ МВС України в Одеській області посилається та не, що підставою звільнення С. В. В. за дискредитацію, став сам факт притягнення працівника міліції до кримінальної відповідальності, пред'явлення обвинувачення у вчиненні тяжких злочинів, що підривають авторитет та повагу до органів внутрішніх справ.

Вирішуючи спір, суд першої інстанції правильно виходив з того, що відповідачі під час судового розгляду не довели правомірність прийнятого рішення, а саме: звільнення позивача за п. 66 (за дискредитацію звання рядовою і начальницького складу органів внутрішніх справ) Положення, не надали належних доказів порушення позивачем честі працівника органів внутрішніх справ України та не надали суду доказів скоєння позивачем проступку, який виразився у підриві довіри та авторитету органів внутрішніх справ України навмисними діями, що не сумісно із подальшим проходженням служби в ОВС України.

Враховуючи наведене, суд першої дійшов обґрунтованого висновку про те, що сам по собі факт порушення кримінальної справи відносно С. В. В. не свідчить про вчинення ним проступку, що дискредитує звання працівника міліції, та задовольнив позовні вимоги.

Відповідно до ст. 226 КАСУ суд касаційної інстанції скасовує судове рішення суду апеляційної інстанції та залишає в силі рішення суду першої інстанції, яке ухвалено відповідно до закону і скасоване або змінене помилково.

Отже, рішення апеляційного суду підлягає скасуванню, а рішення суду першої інстанції залишенню в силі.

Керуючись статтями 220, 222, 223, 226, 231 КАСУ, колегія суддів

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу С. В. В. задовольнити.

Постанову Одеського апеляційного адміністративного суду від 30 листопада 2011 р. скасувати, а постанову Одеського окружного адміністративного суду від 26 липня 2011 р. залишити в силі.

Ухвала набирає законної сили через п'ять днів після направлення її копій особам, які беруть участь у справі, та оскарженню не підлягає.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 15 травня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Ємельянової В. І., Кочана В. М., Рецебурина Ю. Й., розглянувши у порядку письмового провадження касаційну скаргу Управління ПФУ в м. Вінниці на постанову Вінницького апеляційного адміністративного суду від 28 листопада 2012 р. у справі № 2-а-12839/11 за позовом В. М. С. до Управління ПФУ в Ленінському районі м. Вінниці (далі — Управління Пенсійного фонду) про перерахунок пенсії,

в с т а н о в и в:

У листопаді 2011 р. В. М. С. звернувся до суду з позовом до Управління Пенсійного фонду про перерахунок пенсії.

Постановою Ленінського районного суду м. Вінниці від 20 грудня 2011 р. у задоволенні позову відмовлено.

Постановою Вінницького апеляційного адміністративного суду від 28 листопада 2012 р. рішення суду першої інстанції скасовано та прийнято нове, яким позовні вимоги задоволено.

Визнано неправомірними дії Управління Пенсійного фонду щодо відмови В. М. С. в призначенні пенсії за віком на пільгових умовах з 4 липня 2011 р. відповідно до п. «б» ч. 1 ст. 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення».

Зобов'язано відповідача призначити В. М. С. з 4 липня 2011 р. пенсію за віком на пільгових умовах відповідно до п. «б» ч. 1 ст. 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення».

Не погоджуючись із зазначеним судовим рішенням, Управління Пенсійного фонду подало касаційну скаргу, в якій, посиляючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права, просить скасувати судові рішення апеляційної інстанції і залишити в силі постанову Ленінського районного суду м. Вінниці від 20 грудня 2011 р.

Перевіривши правильність застосування судом апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права, юридичної оцінки обставин справи, доводи касаційної скарги, суд касаційної інстанції вважає, що скаргу необхідно залишити без задоволення з наступних підстав.

Судами встановлено, що В. М. С. у період з 22 вересня 1976 р. по 31 березня 1977 р. навчався в Вінницькому ОКК ОМКС.

1 квітня 1977 р. позивач прийнятий на роботу в ПМК-1 Вінницького ОМКС газоелектрозварювальником 4 розряду.

3 8 квітня 1977 р. В. М. С. переведений електрозварювальником 4 розряду в монтажне відділення сталевих і залізобетонних виробів. 26 вересня 1983 р. позивачу присвоєно кваліфікацію монтажника по монтажу сталевих і залізобетонних конструкцій 4 розряду (суміжна спеціальність).

21 січня 1986 р. В. М. С. переведений у МПМК-1 Вінницького обласного газоелектрозварювальником 4 розряду. 6 грудня 1994 р. присвоєно кваліфікацію електрозварювальника 5 розряду.

4 травня 1998 р. позивача звільнено з посади у зв'язку з ліквідацією ПМК-1 та прийнято газоелектрозварником 5 розряду у Вінницьке управління механізації будівництва.

29 січня 2001 р. В. М. С. звільнений з роботи за угодою сторін.

3 1 лютого 2001 р. позивач прийнятий газоелектрозварником 5 розряду до СПД С. К. Є., 25 березня 2008 р. звільнений з посади за угодою сторін.

В. М. С. 4 липня 2011 р. звернувся до відповідача із заявою про призначення пенсії за віком по списку № 2.

Управлінням Пенсійного фонду 3 листопада 2011 р. відмовлено у призначенні В. М. С. пенсії за віком по списку № 2 у зв'язку з відсутністю необхідного пільгового стажу (а. с. 8).

Відмова відповідача в оформленні пільгової пенсії мотивована тим, що у трудовій книжці, книзі наказів, картці ФТ-2 та відомостях по заробітній платі існують розбіжності стосовно посади, на якій працював В. М. С.

Задовольняючи позовні вимоги, суд апеляційної інстанції виходив з наступних мотивів.

Відповідно до п. «б» ст. 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» (далі — Закон) на пільгових умовах мають право на пенсію за віком, незалежно від місця останньої роботи працівники, зайняті повний робочий день на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці, — за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджуваним КМУ, і за результатами атестації робочих місць: чоловіки — після досягнення 55 років і при стажі роботи не менше 25 років, з них не менше 12 років 6 місяців на зазначених роботах; жінки — після досягнення 50 років і при стажі роботи не менше 20 років, з них не менше 10 років на зазначених роботах. Працівникам, які мають не менше половини стажу роботи зі шкідливими і важкими умовами праці, пенсії на пільгових умовах призначаються із зменшенням віку, передбаченого ст. 12 цього Закону, на 1 рік за кожні 2 роки 6 місяців такої роботи чоловікам і за кожні 2 роки такої роботи — жінкам.

Статтею 62 Закону передбачено, що основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. Порядок підтвердження наявного трудового стажу при відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Постановою КМУ від 12 серпня 1993 р. № 637 затверджено Порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній (далі — Порядок).

Пунктом 1 Порядку передбачено, що основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. За відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній трудовий стаж встановлюється на підставі інших документів, виданих за місцем роботи, служби, навчання, а також архівними установами.

Підпунктом 1 п. 2 Прикінцевих положень Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» визначено, що пенсійне забезпечення застрахованих осіб, які працювали або працюють на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком № 1 та на інших роботах із шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджених Кабінетом Міністрів України, та за результатами атестації робочих місць, на посадах, що дають право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах або за вислугу років, які відповідно до законодавства, що діяло раніше, мали право на пенсію на пільгових умовах або за вислугу років, здійснюється згідно з окремим законодавчим актом через професійні та корпоративні фонди. До запровадження пенсійного забезпечення через професійні та корпоративні фонди особам, зазначеним в абз. 1 цього пункту, пенсії призначаються за нормами цього Закону в разі досягнення пенсійного віку та

наявності трудового стажу, передбаченого Законом України «Про пенсійне забезпечення».

Відповідно до ст. 100 Закону особам, які працювали до введення в дію цього Закону на роботах із шкідливими і важкими умовами праці, передбачених раніше діючим законодавством, пенсії за віком призначаються на таких умовах: особам, які мають на день введення в дію цього Закону повний стаж на зазначених роботах, що давав право на пенсію на пільгових умовах, пенсії в розмірах, передбачених цим Законом, призначаються відповідно до вимог за віком і стажем, встановлених раніше діючим законодавством.

Порядком застосування списків № 1 і № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників при обчисленні стажу роботи, що дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 18 листопада 2005 р. № 383, визначено, що при визначенні права на пенсію за віком на пільгових умовах застосовуються списки, що чинні на період роботи особи. До пільгового стажу зараховується весь період роботи на відповідних посадах або за професіями незалежно від дати їх внесення до списків за умови підтвердження документами відповідних умов праці за час виконання роботи до 21 серпня 1992 р. та за результатами проведення атестації робочих місць за умовами праці після 21 серпня 1992 р.

Згідно з п. 10 зазначеного Порядку для підтвердження стажу роботи зі шкідливими і важкими умовами праці необхідно подати трудову книжку із оформленими належним чином записами про займану посаду і період виконуваної роботи, виписку із наказу по підприємству про проведення атестації на відповідному робочому місці та, у разі відсутності в трудовій книжці відомостей, що визначають право на пенсію на пільгових умовах, уточнюючу довідку, передбачену п. 20 Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого постановою КМУ від 12 серпня 1993 р. № 637.

У тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні відомості, що визначають право на пенсії на пільгових умовах або за вислугу років, установлені для окремих категорій працівників, для підтвердження спеціального трудового стажу приймаються уточнюючі довідки підприємств, установ, організацій або їх правонаступників. У разі відсутності правонаступника підтвердження періодів роботи, що зараховуються до трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах або за вислугу років, установлені для окремих категорій працівників, здійснюється у порядку, визначеному Пенсійним фондом України за погодженням з Мінпраці та Мінфіном (п. 20 Порядку).

Постановою Правління ПФУ від 10 листопада 2006 р. № 18-1 затверджено Порядок підтвердження періодів роботи, що зараховуються до трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах або за вислугу років.

Роботи газозварювальників та їх підручних, електрозварювальників та їх підручних внесені до розділу XXXII «Загальні професії» «Списка № 2 производств, цехов, профессий и должностей с тяжелыми условиями труда, работа в которых дает право на государственную пенсию на льготных условиях и в льготных размерах» (чинного на період роботи позивача), затвердженого постановою Ради Міністрів СРСР від 22 серпня 1956 р. № 1173.

Відповідно до розділу XXXIII «Загальні професії» списку № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затвердженого постановою КМУ від 11 березня 1994 р. № 162, до професій, робота на якій дає право на отримання пенсії на пільгових умовах, відносяться професії: електрозварника та газозварника.

Постановою КМУ від 16 січня 2003 р. № 36 затверджено список № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників на роботах із шкідливими і важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, в якому у розділі XXXIII «Загальні професії (у всіх галузях господарства)» також передбачено посади електрозварників та газозварників.

З трудової книжки В. М. С. вбачається, що у періоди роботи з 1 квітня 1977 р. по 25 березня 2008 р. він працював на посадах газоелектрозварника 4 та 5 розрядів. Ці посади було внесено до списків № 2, які були чинні у періоди роботи позивача.

Крім того, не заслуговують на увагу доводи відповідача на те, що відповідно особових рахунків про заробітну плату позивача в 1981 р. його посада вказана як монтажник, оскільки згідно із записом у трудовій книжці В. М. С., його з 8 квітня 1977 р. переведено на посаду електрозварника 4 розряду в монтажне відділення сталевих і залізобетонних виробів.

Суд касаційної інстанції погоджується з висновками суду апеляційної інстанції про те, що присвоєння позивачу кваліфікації монтажника по монтажу сталевих та залізобетонних конструкцій 4 розряду не є підставою вважати, що він припинив виконувати основну роботу на посаді електрозварника. Також відповідно до ч. 1 ст. 38 Закону України «Про професійно-технічну освіту» час навчання позивача у Вінницькому ОКК ОМКС з 22 вересня 1976 р. по 31 березня 1977 р. має бути зараховано до його стажу роботи за спеціальністю, що дає право на пільги, встановлені для відповідної категорії працівників.

Пунктом 4 Порядку застосування списків № 1 і № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників при обчисленні стажу роботи, що дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, передбачено, що згідно з п. 4 Порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженого постановою КМУ від 1 серпня 1992 р. № 442, атестація робочих місць за умовами

праці проводиться в строки, передбачені колективним договором, але не рідше одного разу на 5 років.

Атестацію робочих місць на підприємстві ПМК-1 «Вінницяоблагробуд» було проведено 20 квітня 1994 р., тобто коли позивач набув необхідного стажу роботи для призначення пенсії на пільгових умовах.

З огляду на зазначене, суд касаційної інстанції погоджується з висновками суду апеляційної інстанції, про те що обов'язковість проведення атестації робочих місць за умовами праці було введено з 21 серпня 1992 р., а тому період роботи у важких та шкідливих умовах праці до цієї дати зараховується до пільгового стажу без підтвердження результатами атестації.

Також є обґрунтованим висновок суду апеляційної інстанції про те, що виплати пенсії за віком відповідно до ч. 1 ст. 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» має здійснюватися з часу звернення В. М. С. із заявою про призначення пенсії, а саме з 4 липня 2011 р.

Доводи касаційної скарги висновків суду не спростовують і не дають підстав вважати, що судом апеляційної інстанції при розгляді справи неправильно застосовано норми матеріального права, які регулюють спірні правовідносини, чим порушено норми процесуального права.

Суд апеляційної інстанції не допустив порушень норм матеріального і процесуального права при ухваленні судового рішення чи вчиненні процесуальних дій, а тому відповідно до ст. 224 КАСУ касаційну скаргу слід залишити без задоволення, а постанову Вінницького апеляційного адміністративного суду від 28 листопада 2012 р. — без змін.

Керуючись статтями 220, 222, 223, 224, 230, 231 КАСУ, суд

у х в а л и в:

Касаційну скаргу Управління ПФУ в м. Вінниці залишити без задоволення.

Постанову Вінницького апеляційного адміністративного суду від 28 листопада 2012 р. залишити без змін.

Ухвала набирає законної сили протягом п'яти днів після направлення її копії особам, які беруть участь у справі, та може бути переглянута з підстав, встановлених ст. 237 КАСУ.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 15 травня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Ємельянової В. І., Кочана В. М., Рецебуринського Ю. Й., розглянувши у порядку письмового провадження касаційну скаргу Управління ПФУ в Центральному районі м. Сімферополя АРК на постанову Окружного адміністративного суду АРК від 14 серпня 2012 р. та ухвалу Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 7 листопада 2012 р. у справі № 2а-8386/12/0170/26 за позовом Управління ПФУ в Центральному районі м. Сімферополя АРК (далі — Управління Пенсійного фонду) до фізичної особи — підприємця Б. В. В. про стягнення заборгованості,

В С Т А Н О В И В:

У липні 2012 р. Управління Пенсійного фонду звернулося до суду з позовом до фізичної особи — підприємця Б. В. В. про стягнення заборгованості.

Постановою Окружного адміністративного суду АРК від 14 серпня 2012 р., залишеною без змін ухвалою Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 7 листопада 2012 р., у задоволенні позовних вимог відмовлено.

Не погоджуючись із зазначеними судовими рішеннями Управління Пенсійного фонду подало касаційну скаргу, в якій, посилаючись на порушення судами норм матеріального та процесуального права, просить скасувати судові рішення першої та апеляційної інстанцій і прийняти нове, яким задовольнити позовні вимоги.

Перевіривши правильність застосування судами норм матеріального та процесуального права, юридичної оцінки обставин справи, доводи касаційної скарги, заперечення на неї, колегія суддів вважає, що касаційну скаргу необхідно залишити без задоволення з наступних підстав.

Судами першої та апеляційної інстанцій встановлено, що фізична особа — підприємець Б. В. В. з 23 жовтня 2009 р. зареєстрований як платник збору на обов'язкове державне пенсійне страхування в Управлінні Пенсійного фонду за реєстраційним номером 15-11-14629.

Оскільки, відповідачем не надано розрахунку сум страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за 2009 р., то позивачем прийнято рішення «Про застосування фінансових санкцій за несвоєчасне надання розрахунку сум страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування у строки, визначені законодавством» від 30 березня 2011 р. № 478 та застосовано штрафні санкції у розмірі 170 грн.

Задовольняючи позовні вимоги, суд першої інстанції, з рішенням якого погодився суд апеляційної інстанції, дійшов обґрунтованого висновку про відсутність у позивача підстав для стягнення з Б. В. В. 170 грн фінансових санкцій з огляду на наступне.

В період до 1 січня 2011 р. відносини, що виникали між суб'єктами системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, регулювалися Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі — Закон). Зазначеним Законом визначалися платники страхових внесків, порядок їх нарахування, обчислення та сплати страхових внесків, стягнення заборгованості за цими внесками.

Згідно з п. 4 ст. 17 Закону, п. 5.1 Інструкції про порядок обчислення і сплати страхувальниками і застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування в Пенсійний фонд України, затвердженої постановою правління ПФУ від 19 грудня 2003 р. № 21-1 (далі — Інструкція), платники подають до органу Пенсійного фонду для реєстрації протягом 20 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця, розрахунок зобов'язань зі сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, в якому вказуються самостійно обчислені суми зобов'язань.

Статтею 20 Закону визначено порядок обчислення та сплати страхових внесків. В абз. 1 ч. 6 цієї статті зазначено, що страхувальники зобов'язані сплачувати страхові внески, нараховані за відповідний базовий звітний період, не пізніше ніж через 20 календарних днів із дня закінчення цього періоду.

Частинами 1, 2, 5, 9 ст. 106 Закону передбачалось, що у разі виявлення своєчасно несплачених сум страхових внесків страхувальники зобов'язані самостійно обчислити ці внески і сплатити їх з нарахуванням пені в порядку і розмірах, визначених цією статтею.

Згідно з п. 5 ч. 9 ст. 106 Закону за неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою або подання недостовірних відомостей, що використовуються в системі персоніфікованого обліку та іншої звітності, передбаченої законодавством, до територіальних органів ПФУ накладається штраф у розмірі 10 відсотків суми страхових внесків, які були сплачені або підлягали сплаті за відповідний звітний період, за кожний повний або неповний місяць затримки подання відомостей, звітності, але не менше десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а в разі повторного протягом року такого порушення — у розмірі 20 відсотків зазначених сум та не менше 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Одночасно на суми своєчасно не сплачених (не перерахованих) страхових внесків і фінансових санкцій нараховується пеня в розмірі 0,1 відсотка зазначених сум коштів, розрахована за кожний день прострочення платежу.

1 січня 2011 р. набрав чинності Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Пунктом 10 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» визнано такими, що втратили чинність, частини 1–9 ст. 106 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Абзацом 5 п. 7 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», що набрав чинності з 1 січня 2011 р., встановлено, що стягнення заборгованості із сплати страхових внесків за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування та сум штрафних санкцій, нарахованих та/або не сплачених у період до 1 січня 2011 р., в тому числі страхових внесків, строк сплати яких на 1 січня 2011 р. не настав, здійснюється фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування відповідно до законодавства, що діяло на момент виникнення такої заборгованості або застосування штрафних санкцій. Погашення заборгованості з використанням коштів, що надходять у рахунок сплати єдиного внеску, забороняється.

Згідно зі ст. 58 Конституції України закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

Аналіз наведених норм законодавства дає підстави вважати, що органи пенсійного фонду можуть стягувати ті недоїмки, штрафи та пеню, які виникли до 1 січня 2011 р. Механізм стягнення цих сум відповідає змісту ст. 106 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та застосовується з посиланням на п. 7 Перехідних положень Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Органи пенсійного фонду з 1 січня 2011 р. не вправі за порушення, вчинені до та після 1 січня 2011 р., нараховувати штрафи та пені, визначені ст. 106 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», оскільки передбачені відповідними нормами склади правопорушень та санкції втратили чинність, і їх застосування з 1 січня 2011 р. суперечить ст. 58 Конституції України незважаючи на зміст п. 7 Перехідних положень Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Враховуючи вказані обставини, суди першої та апеляційної інстанцій дійшли обґрунтованого висновку, що Управлінням Пенсійного фонду протиправно прийнято рішення від 30 березня 2011 р. про застосування до позивача фінансових санкцій за несвоєчасне подання звітності до органів ПФУ за 2009 р. на підставі п. 5 ч. 9 ст. 106 Закону, оскільки зазначена норма Закону

втратила чинність з 1 січня 2011 р. згідно із Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» і не діяла на дату прийняття відповідачем оскаржуваного рішення.

Доводи касаційної скарги висновків судів не спростовують і не дають підстав для висновку, що судами першої та апеляційної інстанцій при розгляді справи неправильно застосовано норми матеріального права, які регулюють спірні правовідносини, чим порушено норми процесуального права.

Ухвалені по справі судові рішення першої та апеляційної інстанцій є законними і обґрунтованими, а зазначена позиція скаржника є помилковою. Відповідно судові рішення першої та апеляційної інстанцій скасуванню не підлягають як такі, що прийняті за вичерпних юридичних висновків при правильному застосуванні норм матеріального та процесуального права.

Керуючись статтями 220, 222, 223, 224, 230, 231 КАСУ, суд

у х в а л и в:

Касаційну скаргу Управління ПФУ в Центральному районі м. Сімферополя АРК залишити без задоволення.

Постанову Окружного адміністративного суду АРК від 14 серпня 2012 р. та ухвалу Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 7 листопада 2012 р. залишити без змін.

Ухвала набирає законної сили протягом п'яти днів після направлення її копії особам, які беруть участь у справі, та може бути переглянута з підстав, встановлених ст. 237 КАСУ.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 15 травня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Ємельянової В. І., Кочана В. М., Рецєбуринського Ю. Й., розглянувши у попередньому судовому засіданні касаційну скаргу Управління УПФ в Ленінському районі м. Севастополя на постанову Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 27 листопада 2012 р. по справі № 2а-4747/11(2а-201/12/2703) за позовом Ш. Л. М. до Управління ПФУ в Ленінському районі м. Севастополя про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії,

в с т а н о в и в:

У вересні 2011 р. Ш. Л. М. звернулась до суду з адміністративним позовом до Управління ПФУ в Ленінському районі м. Севастополя про визнання

відмови відповідача в оформленні пільгової пенсії неправомірною та зобов'язання відповідача оформити пенсію на пільгових умовах з квітня 2011 р.

Постановою Ленінського районного суду м. Севастополя від 16 лютого 2012 р. у задоволенні позову відмовлено.

Постановою Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 27 листопада 2012 р. рішення суду першої інстанції скасовано та прийнято нове, яким позовні вимоги задоволено.

Визнано протиправним та скасовано рішення Управління Пенсійного фонду України в Ленінському районі м. Севастополя, викладене у формі протоколу від 18 липня 2011 р. № 127.

Зобов'язано відповідача призначити Ш. Л. М. пільгову пенсію за віком за списком № 1 з 1 квітня 2011 р.

Не погоджуючись із зазначеним судовим рішенням, Управління ПФУ в Ленінському районі м. Севастополя подало касаційну скаргу, в якій, посилаючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права, просить скасувати судові рішення апеляційної інстанції і залишити в силі постанову Ленінського районного суду м. Севастополя від 16 лютого 2012 р.

Перевіривши правильність застосування судом апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права, юридичної оцінки обставин справи, доводи касаційної скарги, суд касаційної інстанції вважає, що скаргу необхідно залишити без задоволення з наступних підстав.

Судами першої та апеляційної інстанцій встановлено, що Ш. Л. М. у період з 13 грудня 1979 р. по 25 травня 1984 р. працювала апаратником у виробництві пластмас в цеху № 2 Хімічного комбінату «Росія».

Позивач звернулась до відповідача із заявою про призначення пенсії за віком за списком № 1 відповідно до п. 2 розділу XV Прикінцевих положень Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Управлінням ПФУ в Ленінському районі міста Севастополя 18 липня 2011 р. відмовлено у призначенні Ш. Л. М. пенсії за віком за списком № 1 у зв'язку з відсутністю необхідного пільгового стажу (а. с. 15–16).

Відмова відповідача в оформленні пільгової пенсії мотивована тим, що період роботи з 13 грудня 1979 р. по 25 травня 1984 р. на Хімічному комбінаті «Росія» до пільгового стажу не зараховується, оскільки посада «апаратника у виробництві пластмас» не передбачена списком № 1 виробництв, цехів, професій та посад на підземних роботах, на роботах зі шкідливими умовами праці і в гарячих цехах, робота на яких дає право на державну пенсію на пільгових умовах та в пільгових розмірах, затвердженого постановою Ради Міністрів СРСР від 22 серпня 1956 р. № 1173.

Задовольняючи позовні вимоги, суд апеляційної інстанції виходив з наступних мотивів.

Відповідно до п. «а» ст. 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» на пільгових умовах мають право на пенсію за віком, незалежно від місця останньої роботи працівники, зайняті повний робочий день на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, — за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджуваним Кабінетом Міністрів України, і за результатами атестації робочих місць: чоловіки — після досягнення 50 років і при стажі роботи не менше 20 років, з них не менше 10 років на зазначених роботах; жінки — після досягнення 45 років і при стажі роботи не менше 15 років, з них не менше 7 років 6 місяців на зазначених роботах. Працівникам, які мають не менше половини стажу роботи з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, пенсії на пільгових умовах призначаються із зменшенням віку, передбаченого статтею 12 цього Закону, на 1 рік за кожний повний рік такої роботи чоловікам і на 1 рік 4 місяці — жінкам.

Статтею 62 Закону України «Про пенсійне забезпечення» передбачено, що основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. Порядок підтвердження наявного трудового стажу при відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Постановою КМУ від 12 серпня 1993 р. № 637 затверджено порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній (далі — Порядок).

Пунктом 1 Порядку передбачено, що основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. За відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній трудовий стаж встановлюється на підставі інших документів, виданих за місцем роботи, служби, навчання, а також архівними установами.

У тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні відомості, що визначають право на пенсії на пільгових умовах або за вислугу років, установлені для окремих категорій працівників, для підтвердження спеціального трудового стажу приймаються уточнюючі довідки підприємств, установ, організацій або їх правонаступників. У разі відсутності правонаступника підтвердження періодів роботи, що зараховуються до трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах або за вислугу років, установлені для окремих категорій працівників, здійснюється у порядку, визначеному Пенсійним фондом України за погодженням з Мінпраці та Мінфіном (п. 20 Порядку).

Постановою Правління ПФУ від 10 листопада 2006 р. № 18-1 затверджено Порядок підтвердження періодів роботи, що зараховуються до трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах або за вислугу років.

При призначенні пільгових пенсій за пунктами «а», «б» ст. 13 Управління ПФУ в Ленінському районі м. Севастополя користується списками № 1, 2,

затвердженими постановою Кабінету Міністрів СРСР № 1173 від 22 серпня 1956 р. та списками № 1, 2, затвердженими постановою КМУ від 16 січня 2003 р. № 36.

Відповідно до п. 4 розділу IX списку № 1 виробництв, цехів, професій та посад на підземних роботах, на роботах зі шкідливими умовами праці і в гарячих цехах, робота на яких дає право на державну пенсію на пільгових умовах та в пільгових розмірах, затвердженого постановою Ради Міністрів СРСР від 22 серпня 1956 р. № 1173 «Производство порохов, всех видов зарядов, воспламенителей, пироксилина, нитроэфиров и других смесей, взрывпакетов, безгазового и малогазового составов, огнепроводного и детонирующего шнура» до професій, робота на якій дає право на отримання пенсії на пільгових умовах, відносяться професії: «Рабочие инженерно-технические работники, занятые полный рабочий день в указанных цехах и производствах (за исключением рабочих и инженерно-технических работников, занятых на изготовлении металлических оболочек для воспламенителей)».

Згідно із загальносоюзним класифікатором «Професії робітників посади службовців і тарифні розряди» професія «апаратчик» є найменуванням професії робітника (код 10065).

Такий же код професії зазначений у Державному класифікаторі України «Класифікатор професій ДК 003-95».

Судом апеляційної інстанції встановлено, що Каменський хімічний комбінат є режимним об'єктом та внесений до переліку стратегічних підприємств, назви цехів є умовними.

Ш. Л. М. в період роботи на посаді апаратника з 13 грудня 1979 р. по 25 травня 1984 р. повний робочий день була зайнята в технологічному процесі продуктів, зазначених у п. 4 розділу IX списку № 1 (за виключенням робочих та інженерно-технічних працівників, зайнятих на виготовленні оболонок для боєприпасів), що підтверджено довідками Комбінату «Каменський» (а. с. 11–12, 28–29).

Відповідно до вимог ч. 2 ст. 71 КАСУ в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.

Оскільки відповідачем не було надано доказів щодо правомірності відмови позивачу у зарахуванні періоду з 13 грудня 1979 р. по 25 травня 1984 р. до пільгового стажу, що дає право на оформлення пільгової пенсії, то суд дійшов обґрунтованого висновку про те, що позовні вимоги Ш. Л. М. підлягають задоволенню.

Доводи касаційної скарги висновків суду не спростовують і не дають підстав вважати, що судом апеляційної інстанції при розгляді справи непра-

вильно застосовано норми матеріального права, які регулюють спірні правовідносини, чи порушено норми процесуального права.

Суд апеляційної інстанції не допустив порушень норм матеріального і процесуального права при ухваленні судового рішення чи вчиненні процесуальних дій, а тому відповідно до ст. 224 КАСУ касаційну скаргу слід залишити без задоволення, а постанову Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 27 листопада 2012 р. — без змін.

Керуючись статтями 220, 220-1, 223, 224, 230, 231 КАСУ, суд

у х в а л и в:

Касаційну скаргу Управління ПФУ в Ленінському районі м. Севастополя відхилити.

Постанову Севастопольського апеляційного адміністративного суду від 27 листопада 2012 р. залишити без змін.

Ухвала набирає законної сили протягом п'яти днів після направлення її копії особам, які беруть участь у справі, та може бути переглянута з підстав, встановлених ст. 237 КАСУ.

ПОСТАНОВА

Вищого адміністративного суду України
від 6 червня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Головчук С. В. (суддя-доповідач), суддів: Пасічник С. С., Черпака Ю. К., розглянувши в порядку письмового провадження касаційну скаргу Управління ПФУ в м. Алчевську Луганської області на постанову Алчевського міського суду Луганської області від 13 січня 2010 р. та постанову Апеляційного суду Луганської області від 22 вересня 2011 р. у справі за позовом Т. В. П. до Управління ПФУ (далі — УПФУ) в м. Алчевську Луганської області про визнання дій неправомірними та перерахунок пенсії,

в с т а н о в и л а:

У листопаді 2009 р. Т. В. П. звернувся до суду з позовом про перерахунок пенсії та нарахування недоотриманої суми пенсії. Позивач зазначив, що отримує пенсію за віком на пільгових умовах за списком № 1 виробництв, посад і показників на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, зайнятість яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затвердженим постановою КМУ від

16 січня 2003 р. № 36 (далі — список № 1). З жовтня 2008 р. відповідач провів перерахунок його пенсії відповідно до вимог Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» як особі, що пропрацювала на підземних роботах не менше 15 років, та визначено її у розмірі 3 761 грн. Проте з червня 2009 р. відповідач знов провів перерахунок пенсії, зменшивши її розмір на 582 грн, посилаючись на те, що дія вказаного Закону на нього не поширюється. Вважаючи такі дії відповідача протиправними, позивач просив відновити його права та зобов'язати останнього нарахувати невиплачену суму пенсії з червня по листопад 2009 р.

Постановою Алчевського міського суду Луганської області від 13 січня 2010 р. позов задоволено частково. Зобов'язано УПФУ в м. Алчевську Луганської області здійснити перерахунок пенсії Т. В. П. визнавши, що його пенсія становить 3 761 грн 94 коп., та стягнуто з відповідача на користь позивача ненараховану та невиплачену пенсію за період з червня по листопад 2009 р. у сумі 3 272 грн.

Постановою Апеляційного суду Луганської області від 22 вересня 2011 р. змінено постанову Алчевського міського суду Луганської області від 13 січня 2010 р. та скасовано її в частині визнання, що пенсія позивача становить 3 761 грн 94 коп. та стягнення з відповідача на користь позивача ненараховану та невиплачену пенсію за період з червня по листопад 2009 р. у сумі 3 272 грн та відмовлено в цій частині позову за необґрунтованістю. Доповнено резолютивну частину постанови про зобов'язання УПФУ в м. Алчевську Луганської області здійснити перерахунок пенсії Т. В. П. словами «у відповідності до Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» з червня 2009 року та виплатити заборгованість по сплаті пенсії за період з червня по листопад 2009 р. з урахуванням сплачених сум». В іншій частині постанову суду першої інстанції залишено без змін.

У касаційній скарзі відповідач порушує питання про скасування рішення судів першої та апеляційної інстанцій і ухвалення нового судового рішення про відмову у задоволенні позовних вимог. Зазначає, що судами порушено норми матеріального та процесуального права.

Перевіривши доводи касаційної скарги, матеріали справи, правильність застосування норм матеріального та процесуального права, колегія суддів вважає, що скарга підлягає задоволенню з наступних підстав.

Задовольняючи позов та зобов'язуючи УПФУ в м. Алчевську Луганської області зробити перерахунок пенсії позивача згідно із Законом України «Про підвищення престижності шахтарської праці» від 2 вересня 2008 р. № 345-VI (далі — Закон № 345-VI), суд першої інстанції дійшов висновку про те, що державні соціальні гарантії встановлені цим Законом поширюються на всіх працівників, які були зайняті на підземних роботах за списком № 1, без будь-яких обмежень, зокрема на позивача. Ці гарантії не можуть бути обмежені

або скасовані іншими нормативно-правовими актами. З такими висновками погодився і апеляційний суд.

Проте з такими висновками погодитись неможливо.

Судами встановлено, що позивач має пільговий стаж роботи за списком № 1 та з 2004 р. отримує пенсію за віком на пільгових умовах. З жовтня 2008 р., після проведення чергового перерахунку, позивачу обчислено пенсію з урахуванням Закону № 345-VI у розмірі 3 761 грн.

Проте у червні 2009 р. відповідач зменшив розмір пенсії на 582 грн, посилаючись на те, що відповідно до роз'яснень, викладених у листах Міністерства праці та соціальної політики України від 10 грудня 2008 р. № 13685/0/14/010 та від 4 лютого 2009 р. № 1147/0/14-09/039, дія зазначеного Закону на нього не поширюється.

Відповідно до ст. 1 Закону № 345-VI дія цього Закону поширюється на працівників, які видобувають вугілля, залізну руду, руди кольорових і рідкісних металів, марганцеві та уранові руди, працівників шахтобудівних підприємств, які зайняті на підземних роботах повний робочий день, та працівників державних воєнізованих аварійно-рятувальних служб (формувань) у вугільній промисловості — за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затвердженим КМУ, (далі — шахтарі) та членів їх сімей.

Згідно із ст. 8 вказаного Закону мінімальний розмір пенсії шахтарям, які відпрацювали на підземних роботах не менш як 15 років для чоловіків та 7,5 років для жінок за списком № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим КМУ, встановлюється незалежно від місця останньої роботи, у розмірі 80 відсотків середньої заробітної плати шахтаря, але не менш як три розміри прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність. Для обчислення розміру пенсій за віком за кожний повний рік стажу роботи на підземних роботах до страхового стажу додатково зараховується по одному року.

Отже, пільги, встановлені Законом України «Про підвищення престижності шахтарської праці», поширюються тільки на працівників, зазначених у списку № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, які були зайняті повний робочий день саме на підземних роботах.

Судом апеляційної інстанції встановлено, що позивач працював з 10 червня 1974 р. по 17 серпня 1974 р. та з 6 жовтня 1975 р. по 1 вересня 1977 р. на посадах з повним робочим днем під землею; з 4 липня 1989 р. по

5 жовтня 1993 р. на посаді, пов'язаній з підземними роботами у шахті; а з 5 жовтня 1993 р. по 14 квітня 2004 р. на посадах головного інженера, начальника управління, начальника управління — голови правління, зайнятого 50 % та більше робочого часу на підземних роботах в шахтах 50 % і більш робочого часу в році.

Пунктом «г» підрозділу 1 розділу 1 списку № 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затвердженого постановою КМУ від 11 березня 1994 р. № 162, а з 16 січня 2003 р. — постановою КМУ від 16 січня 2003 р. № 36, передбачено, що посади, які обіймав позивач (головного інженера, начальника шахтобудівного управління) передбачає зайнятість на підземних роботах лише 50 % і більше відсотків робочого часу на рік. Тобто робота на вказаних посадах не передбачає зайнятість на підземних роботах повний робочий день.

За таких обставин дії УПФУ в м. Алчевську Луганської області у спірних правовідносинах правомірні, оскільки дія Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» не поширюється на працівників шахтобудівних підприємств, які не були зайняті на підземних роботах повний робочий день.

Таким чином, підстави для задоволення позову відсутні.

На підставі ст. 229 КАСУ суд касаційної інстанції має право скасувати судові рішення судів першої та апеляційної інстанцій та ухвалити нове рішення, якщо обставини справи встановлені повно і правильно, але суди першої та апеляційної інстанцій порушили норми матеріального чи процесуального права, що призвело до ухвалення незаконного судового рішення.

За таких обставин рішення судів підлягають скасуванню з ухваленням нового судового рішення про відмову у задоволенні позовних вимог.

Керуючись статтями 220, 222, 223, 229, 232 КАСУ, колегія суддів

п о с т а н о в и л а :

Касаційну скаргу Управління ПФУ в м. Алчевську Луганської області задовольнити.

Постанову Алчевського міського суду Луганської області від 13 січня 2010 р. та постанову Апеляційного суду Луганської області від 22 вересня 2011 р. скасувати, ухваливши нове судове рішення.

Відмовити у задоволенні позову Т. В. П. до Управління ПФУ в м. Алчевську Луганської області про визнання дій неправомірними та перерахунок пенсії.

Постанова набирає законної сили через п'ять днів після направлення її копій особам, які беруть участь у справі, та оскарженню не підлягає.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України
від 20 червня 2013 р.

Колегія Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Олексієнка М. М. (суддя-доповідач), суддів: Бутенка В. І., Лиски Т. О., здійснивши попередній розгляд справи за адміністративним позовом Державного підприємства «Макіїввугілля» в особі Відокремленого підрозділу «Шахта ім. В. М. Бажанова» до управління ПФУ в Центрально-Міському районі м. Макіївки про скасування рішення за касаційною скаргою управління ПФУ в Центрально-Міському районі м. Макіївки (далі — УПФ) на постанову Донецького окружного адміністративного суду від 9 жовтня 2012 р. та ухвалу Донецького апеляційного адміністративного суду від 4 грудня 2012 р.,

в с т а н о в и л а:

У липні 2012 р. Державне підприємство «Макіїввугілля» звернулось в суд з позовом, відповідно до якого просило визнати незаконним та скасувати рішення УПФ від 17 травня 2012 р. № 380 про застосування відносно Відокремленого підрозділу «Шахта ім. В. М. Бажанова Державного підприємства «Макіїввугілля» фінансових санкцій у вигляді штрафу та пені за несплату (неперерахування) або несвоєчасну сплату (несвоєчасне перерахування) єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

На обґрунтування позовних вимог зазначено, що відповідачем завищено суму фінансових санкцій, які припадають на Відокремлений підрозділ «Шахта ім. В. М. Бажанова», та не дотримано вимог, передбачених Інструкцією про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Постановою Донецького окружного адміністративного суду від 9 жовтня 2012 р., залишеною без змін ухвалою Донецького апеляційного адміністративного суду від 4 грудня 2012 р., позовні вимоги задоволено. Скасовано рішення УПФ від 17 травня 2012 р. № 38 та стягнуто судові витрати.

У касаційній скарзі представник відповідача, з посиланням на порушення норм матеріального та процесуального права, допущених судами, просить судові рішення скасувати і ухвалити нове про відмову в задоволенні позову. Зазначає, що УПФ при прийнятті оскаржуваного рішення і обчисленні штрафних санкцій діяло у відповідності до вимог Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» і врахувало, що звіт страхувальника про суми нарахованої заробітної плати застрахованих осіб та сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування подавався Відокремленим підрозділом «Шахтоуправління ім. В. М. Бажанова», до складу якого

входив Структурний підрозділ «Шахта «Чайкіно». Окремо звіт ВП «Шахта «Чайкіно» до УПФ не здавав.

З'ясувавши обставини справи в межах, передбачених ст. 220 КАСУ, колегія суддів доходить висновку про відмову в задоволенні касаційної скарги з наступних підстав.

Перелік платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування наведено у ст. 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 8 липня 2010 р. № 2464-VI (далі — Закон № 2464-VI). Відповідно до п. 1 ч. 1 цієї статті (в редакції Закону від 7 квітня 2011 р. № 3205-VI) платниками єдиного внеску, зокрема, є:

роботодавці:

підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою — підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності, зазначеним у витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців), у тому числі філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи зазначених підприємств, установ і організацій, інших юридичних осіб, які мають окремий баланс і самостійно ведуть розрахунки із застрахованими особами.

Як встановлено судами, наказом Державного підприємства «Макиїввугілля» (далі — ДП «Макиїввугілля») від 3 серпня 2011 р. № 140 на базі відокремлених підрозділів «Шахта ім. В. М. Бажанова», «Шахта «Чайкіно» створено Відокремлений підрозділ «Шахтоуправління ім. В. М. Бажанова» ДП «Макиїввугілля» (далі — ВП «Шахтоуправління ім. В. М. Бажанова»), у складі якого виділено Структурний підрозділ «Шахта «Чайкіно» (далі — СП «Шахта «Чайкіно») та ВП «Шахтоуправління ім. В. М. Бажанова».

Наказом від 28 жовтня 2011 р. № 198 ВП «Шахтоуправління ім. В. М. Бажанова» перейменовано на ВП «Шахта ім. В. М. Бажанова».

ВП «Шахта ім. В. М. Бажанова» знаходиться на обліку в УПФ в якості платника єдиного внеску за реєстраційним номером 05-39-01-2330. СП «Шахта «Чайкіно» теж є самостійним підрозділом, який нараховує, виплачує заробітну плату, перераховує єдиний внесок, веде самостійно свій баланс, тобто вони є самостійними платниками єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Під час розгляду справи судами не встановлено, що на ВП «Шахта ім. В. М. Бажанова» покладено обов'язок по сплаті єдиного внеску, який

нараховувався СП «Шахта «Чайкіно». Про реорганізацію ВП «Шахтоуправління ім. В. М. Бажана» та передачу активів і пасивів станом на 1 листопада 2011 р. доведено УПФ.

За результатами позапланової перевірки виявлено порушення вимог, передбачених ст. 9 Закону № 2464-VI, проте не здійснено розрахунок зобов'язань зі сплати єдиного внеску між ВП «Шахтоуправління ім. В. М. Бажана» та СП «Шахта «Чайкіно». На загальну суму несплаченого внеску нараховані штрафні санкції, відповідальність за які покладено на ВП «Шахтоуправління ім. В. М. Бажана», що суперечить вимогам закону.

З урахуванням наведеного суди дійшли правильного висновку, що фінансові санкції до ВП «Шахта ім. В. М. Бажанова» застосовані необґрунтовано, без відповідних розрахунків.

Доводи, викладені в касаційній скарзі, зазначених висновків не спростовують і не дають підстав вважати судові рішення такими, що ухвалені з порушенням норм матеріального та процесуального права.

Беззаперечним є той факт, що на суму недоїмки нараховується пеня та застосовується штраф. Проте, як вірно зазначено судом першої інстанції, відповідачем не здійснено розрахунок заборгованості по сплаті єдиного внеску конкретно по ВП «Шахта ім. В. М. Бажанова» та по СП «Шахта «Чайкіно», хоча вони є відокремленими підрозділами, які сплачують єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

На підставі наведеного, керуючись статтями 220, 220-1, 223, 224, 230, 231 КАСУ, колегія суддів

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу управління ПФУ в Центрально-Міському районі м. Макіївки відхилити, а постанову Донецького окружного адміністративного суду від 9 жовтня 2012 р. та ухвалу Донецького апеляційного адміністративного суду від 4 грудня 2012 р. залишити без змін.

Ухвала набирає законної сили з моменту проголошення та оскарженню не підлягає, крім випадків, встановлених статтями 235–237 КАСУ.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України

від 10 липня 2013 р.

Вищий адміністративний суд України у складі колегії суддів: Ємельянова В. І., Загороднього А. Ф., Рецебурина Ю. Й., розглянувши у порядку письмового провадження касаційну скаргу Є. С. Т. на постанову Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду від 31 травня 2012 р. по справі № 2а-5637/11 за позовом Є. С. Т. до Виконавчого комітету Павлоградської міської ради Дніпропетровської області, третя особа — прокуратура м. Павлограда Дніпропетровської області, про визнання протиправним та скасування рішення,

В С Т А Н О В И В:

У серпні 2011 р. Є. С. Т. звернувся до суду з позовом до Виконавчого комітету Павлоградської міської ради про визнання протиправним та скасування рішення «Про скасування пункту 2, 3 рішення від 22 грудня 2010 р. № 1289 “Про надання житлової площі”» від 13 липня 2011 р. № 542.

Постановою Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 28 жовтня 2011 р. позов задоволено повністю.

Визнано протиправним та скасовано рішення Виконавчого комітету Павлоградської міської ради «Про скасування пункту 2, 3 рішення від 22 грудня 2010 року № 1289 “Про надання житлової площі”» від 13 липня 2011 р. № 542.

Постановою Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду від 31 травня 2012 р. рішення суду першої інстанції скасовано та прийнято нове, яким у задоволенні позову відмовлено.

Не погоджуючись із зазначеним судовим рішенням, Є. С. Т. подав касаційну скаргу, в якій просить скасувати судові рішення апеляційної інстанції, посилаючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права і залишити в силі постанову Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 28 жовтня 2011 р.

Перевіривши правильність застосування судом апеляційної інстанції норм матеріального та процесуального права, юридичної оцінки обставин справи, доводи касаційної скарги, суд касаційної інстанції вважає, що скарга підлягає задоволенню з огляду на наступне.

Судами встановлено, що прокурором м. Павлограда 9 грудня 2010 р. до міського голови м. Павлограда направлено лист про те, що прокуратура не заперечує проти повторного заселення однокімнатної квартири № 98 в будинку 24 по вул. Т. у м. Павлограді працівником Павлоградського МВ УМВС України у Дніпропетровській області Є. С. Т., яка була раніше надана працівнику прокуратури як службова (а. с. 6).

Пунктами 2 та 3 рішення Виконавчого комітету Павлоградської міської ради «Про надання житлової площі» від 22 грудня 2010 р. № 1289 на підставі зазначеного листа прокуратури м. Павлограда виключено з числа службових квартиру № 98 в будинку 24 по вул. Т. у м. Павлограді та надано зазначену квартиру позивачу згідно з розподілом по Павлоградському МВУМВС України в Дніпропетровській області (а. с. 7).

24 червня 2011 р. прокурор м. Павлограда подав протест на рішення Виконавчого комітету Павлоградської міської ради від 22 грудня 2010 року № 1289, в якому вимагав скасувати пункти 2, 3 зазначеного рішення (а. с. 12).

На підставі вказаного протесту відповідачем 13 липня 2011 р. прийнято рішення № 542 «Про скасування пункту 2, 3 рішення від 22 грудня 2010 року № 1289 “Про надання житлової площі”» (а. с. 11).

Задовольняючи позовні вимоги, суд першої інстанції виходив з того, що відповідно до ч. 10 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (далі — Закон № 280/97-ВР) акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку, а тому, скасовуючи пункти 2, 3 рішення № 1289, відповідач діяв поза межами своїх повноважень.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції та відмовляючи у задоволенні позовних вимог, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що відповідач, приймаючи спірне рішення, фактично усунув власну помилку, допущену при прийнятті рішення «Про надання житлової площі» від 22 грудня 2010 р. № 1289. Оскільки пункти 2, 3 рішення від 22 грудня 2010 р. № 1289 були скасовані відповідачем не з підстав їхньої невідповідності Конституції або законам України, а в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України, то відсутні підстави для звернення до суду для скасування даного рішення.

Суд касаційної інстанції погоджується з висновком суду першої інстанції, що відповідач, приймаючи спірне рішення, вийшов за межі своїх повноважень, з огляду на наступне.

Відповідно до п. 15 ч. 1 ст. 26 Закону № 280/97-ВР питання щодо скасування актів органів виконавчої влади, які не відповідають Конституції чи законам України, іншим актам законодавства, рішенням ради, прийнятим у межах її повноважень, вирішуються виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради.

Згідно з ч. 10 ст. 59 зазначеного Закону акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку.

Відповідно до вимог ст. 21 Закону України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р. № 1789-ХІІ протест на акт, що суперечить закону, прино-

ситься прокурором, його заступником до органу, який його видав, або до вищестоящого органу.

У протесті прокурор ставить питання про скасування акта або приведення його у відповідність з законом.

Протест прокурора зупиняє дію опротестованого акта і підлягає обов'язковому розгляду відповідним органом або посадовою особою у десятиденний строк після його надходження.

Системний аналіз наведених положень законів України дає підстави вважати, що за органами місцевого врядування законодавець закріпив право на зміну та скасування власних рішень. Таке право впливає із конституційного повноваження органів місцевого самоврядування самостійно вирішувати питання місцевого значення шляхом прийняття рішень, що є обов'язковими до виконання на відповідній території, оскільки вони є суб'єктами правотворчості, яка передбачає право формування приписів, їх зміну чи скасування.

У той же час у ст. 3 Конституції України закріплено принцип, за яким права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність.

Цей принцип знайшов своє відображення у ст. 74 Закону № 280/97-ВР, згідно з якою органи місцевого самоврядування є відповідальними за свою діяльність перед юридичними і фізичними особами.

Таким чином, органи місцевого самоврядування не можуть скасовувати свої попередні рішення, вносити до них зміни, якщо відповідно до приписів цих рішень виникли правовідносини, пов'язані з реалізацією певних суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів, і суб'єкти цих правовідносин заперечують проти їх зміни чи припинення.

Ненормативні правові акти місцевого самоврядування є актами одноразового застосування, вони вичерпують свою дію фактом їхнього виконання, а тому не можуть бути скасовані чи змінені органом місцевого самоврядування після їх виконання.

Судами встановлено, що рішенням Виконавчого комітету Павлоградської міської ради «Про надання житлової площі» від 22 грудня 2010 р. № 1289 позивачу надано квартиру № 98 в будинку 24 по вул. Т. у м. Павлограді, згідно з розподілом по Павлоградському МВУМВС України в Дніпропетровській області.

Позивач на підставі вказаного рішення отримав ордер на право зайняття жилого приміщення, а потім приватизував квартиру та отримав свідоцтво про право власності на житло, яке зареєстровано в державному реєстрі 7 лютого 2011 р.

Оскільки рішення «Про надання житлової площі» від 22 грудня 2010 р. № 1289 є ненормативним правовим актом одноразового застосування, який

вичерпав свою дію фактом його виконання, воно не може бути в подальшому скасовано органом місцевого самоврядування.

За наведених обставин постановва Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду від 31 травня 2012 р. не узгоджується з вимогами чинного законодавства і підлягає скасуванню.

Суд першої інстанції дійшов правильних юридичних висновків щодо встановлених обставин справи і відповідним чином застосував до спірних правовідносин норми матеріального права.

Відповідно до ст. 226 КАСУ суд касаційної інстанції скасовує судові рішення суду апеляційної інстанції та залишає в силі рішення суду першої інстанції, яке ухвалено відповідно до закону і скасовано помилково.

Керуючись статтями 220, 222, 226, 230, 231 КАСУ, суд

у х в а л и в:

Касаційну скаргу Є. С. Т. задовольнити.

Постанову Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду від 31 травня 2012 р. скасувати.

Постанову Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 28 жовтня 2011 р. залишити в силі.

Ухвала набирає законної сили протягом п'яти днів після направлення її копії особам, які беруть участь у справі, та може бути переглянута з підстав, встановлених ст. 237 КАСУ.

У Х В А Л А

Вищого адміністративного суду України

від 18 липня 2013 р.

Колегія суддів Вищого адміністративного суду України у складі: головуєчого — Головчук С. В. (суддя-доповідач), суддів: Пасічник С. С., Черпака Ю. К., секретар судового засідання — Малина Л. В., за участю позивача, представника відповідача — Л. О. І., розглянувши у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу Г. В. П. на постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 7 лютого 2012 р. у справі за позовом Г. В. П. до Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в м. Києві, Дніпровського районного управління Головного управління Міністерства внутрішніх справ (далі — ГУ МВС) України в м. Києві про визнання звільнення з роботи незаконним та поновлення на роботі,

В С Т А Н О В И Л А:

У грудні 2007 р. Г. В. П. звернувся до суду з позовом до ГУ МВС України в м. Києві, Дніпровського районного управління ГУ МВС України в м. Києві про визнання звільнення з роботи незаконним та поновлення на службі. В обґрунтування позовних вимог зазначав, що проходив службу в органах внутрішніх справ на посаді інспектора-чергового чергової частини Дніпровського районного управління ГУ МВС України в м. Києві та мав звання «старший лейтенант міліції». Наказом ГУ МВС України в м. Києві від 30 серпня 2007 р. № 577 його звільнено з органів внутрішніх справ на підставі п. 67 Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ у зв'язку із вчиненням злочину після вступу вироку в законну силу. Вважаючи наказ про звільнення незаконним, оскільки вирок щодо позивача не постановлявся, просив суд задовольнити його позовні вимоги.

Постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 25 січня 2008 р. позов задоволено. Визнано протиправним наказ ГУ МВС України в м. Києві від 30 серпня 2007 р. № 577 про звільнення з органів внутрішніх справ інспектора-чергового чергової частини Дніпровського районного управління старшого лейтенанта міліції Г. В. П. Поновлено старшого лейтенанта міліції Г. В. П. на службі в органах внутрішніх справ на посаді інспектора-чергового чергової частини Дніпровського районного управління ГУ МВС України в м. Києві з 30 серпня 2007 р.

Постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 7 лютого 2012 р. скасовано постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 25 січня 2008 р. і ухвалено нову постанову, якою в задоволенні позову відмовлено.

У касаційній скарзі позивач порушує питання про скасування рішення суду апеляційної інстанції і залишення в силі рішення суду першої інстанції. Посилається на неправильне застосування апеляційним судом норм матеріального та процесуального права. Вказує, що постанова суду про закриття провадження у кримінальній справі не може вважатися вироком суду.

Перевіривши доводи касаційної скарги, матеріали справи, правильність застосування норм матеріального та процесуального права, колегія суддів вважає, що касаційна скарга не підлягає задоволенню з наступних підстав.

Судами встановлено, що Г. В. П. проходив службу в органах внутрішніх справ на посаді інспектора-чергового чергової частини Дніпровського районного управління ГУ МВС України в м. Києві та мав звання «старший лейтенант міліції».

Наказом ГУ МВС України в м. Києві від 30 серпня 2007 р. № 577 Г. В. П. звільнено із займаної посади за п. 67 (за вчинення злочину після вступу в законну силу вироку суду) Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ Україн-

ської РСР, затвердженого постановою Кабінету Міністрів УРСР від 29 липня 1991 р. № 114.

Підставою звільнення стала постанова Дніпровського районного суду м. Києва від 26 червня 2007 р., якою закрито провадження у кримінальній справі по обвинуваченню Г. В. П. за ч. 1 ст. 125 ККУ, звільнено його від кримінальної відповідальності на підставі п. «б» ст. 1 Закону України «Про амністію» від 19 квітня 2007 р. № 955-V.

Порядок проходження публічної служби в органах внутрішніх справ регулюється Законами України «Про міліцію» від 20 грудня 1990 р. № 565-XII, «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України» від 22 лютого 2006 р. № 3460-IV та Положенням про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів УРСР від 29 липня 1991 р. № 114 (далі — Положення № 114).

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України» кожна особа рядового і начальницького складу зобов'язана з гідністю і честю поводитися в позаслужбовий час, бути прикладом у дотриманні громадського порядку, припиняти протиправні дії осіб, які їх учиняють.

Пунктом 67 Положення № 114 (в редакції, чинній на час звільнення позивача) встановлено, що особи рядового і начальницького складу, засуджені за вчинення злочину (в тому числі і без позбавлення спеціального звання), підлягають звільненню зі служби в органах внутрішніх справ після вступу в законну силу вироку суду.

Згідно із ч. 2 ст. 44 ККУ, яка діяла на момент виникнення спірних правовідносин, особа, яка вчинила злочин, звільняється від кримінальної відповідальності у випадках, передбачених цим Кодексом, а також на підставі Закону України про амністію чи акта помилування.

Відповідно до постанови Дніпровського районного суду м. Києва від 26 червня 2007 р. позивача звільнено від кримінальної відповідальності за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 125 ККУ на підставі Закону України «Про амністію» від 19 квітня 2007 р. № 955-V.

У п. 1 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності» від 23 грудня 2005 р. роз'яснено, що звільнення від кримінальної відповідальності — це відмова держави від застосування щодо особи, котра вчинила злочин, установлених законом обмежень певних прав і свобод шляхом закриття кримінальної справи, яке здійснює суд у випадках, передбачених ККУ, у порядку, встановленому КПКУ 1960 р.

Закриття кримінальної справи зі звільненням від кримінальної відповідальності можливе лише в разі вчинення особою суспільно небезпечного

діяння, яке містить склад злочину, передбаченого ККУ, та за наявності визначених у законі правових підстав.

Отже, прийняття судом рішення про звільнення особи від кримінальної відповідальності є актом, що свідчить про вчинення такою особою кримінально-караного діяння. Разом з тим, звільнення від кримінальної відповідальності не свідчить про виправдання особи, оскільки кримінальна справа закривається з nereабілітуючих для неї підстав.

При відсутності потреби засуджувати особу, яка вчинила злочин, і її звільненні від кримінальної відповідальності, сам факт вчинення злочину може бути підтверджений не тільки вироком, а іншими судовими рішеннями (постановами, ухвалами). Згідно з КПКУ 1960 р. (який був чинний на час виникнення спірних правовідносин), саме на суд як на орган, який гарантує додержання конституційних прав особи при кримінальному переслідуванні, покладено обов'язок закрити справи з nereабілітуючих підстав у стадії досудового слідства.

Статтею 32 КПКУ 1960 р. визначено термін «вирок» як рішення суду першої інстанції про винність або невинність особи. При цьому термін «постанова» визначається як рішення органу дізнання, слідчого і прокурора, а також рішення, яке виніс суд чи суддя одноособово чи апеляційний суд.

Відповідно до ст. 324 КПКУ 1960 р. передбачено, що серед питань, які має вирішити суддя у вирокі, є визначення міри покарання. Таким чином, призначення покарання є обов'язковим елементом вироку. Саме цей елемент відрізняє вирок від інших рішень суду, які також можуть визначати винність особи.

Крім того, згідно із ч. 1 ст. 1 Європейської конвенції про міжнародну дійсність судових рішень у кримінальних справах, вчиненої в Гаазі 28 травня 1970 р. і ратифікованої Законом України від 26 вересня 2002 р. № 172-IV, визначено вирок як встановлення санкції, а санкцію — як будь-яке покарання чи інший захід, накладений на особу.

За таких обставин колегія суддів погоджується з висновком апеляційного суду про те, що суд своєю постановою може визнавати особу винною у вчиненні тих чи інших дій, передбачених ККУ як злочини та за наявності передбачених законом підстав звільняти її від кримінальної відповідальності.

Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 6 КПКУ 1960 р. справу не може бути порушено, а порушена справа підлягає закриттю внаслідок акта амністії, якщо він усуває застосування покарання за вчинене діяння, а також у зв'язку з помилуванням окремих осіб.

Згідно із частинами 3, 4 ст. 6 КПКУ 1960 р. (в редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин) якщо обставини, зазначені в пунктах 1, 2 і 4 цієї статті, виявляються в стадії судового розгляду, суд доводить розгляд справи до кінця і у випадках, передбачених пунктами 1 і 2 цієї статті, поста-

новляє виправдувальний вирок, а у випадках, передбачених п. 4, обвинувальний вирок із звільненням засудженого від покарання. Закриття справи на підставах, зазначених у п. 4 цієї статті, не допускається, якщо обвинувачений проти цього заперечує. В цьому разі провадження у справі продовжується в звичайному порядку.

Судами встановлено, що Г. В. П. не заперечував проти закриття кримінальної справи за його обвинуваченням з nereабілітуючих підстав і не наполягав на доведенні справи до кінця та винесення виправдувального вироку, отже визнав свою вину у вчиненні кримінального проступку.

За таких обставин, суд апеляційної інстанції дійшов правильного висновку про наявність підстав для звільнення позивача за п. 67 Положення № 114 та обгрунтовано відмовив у задоволенні позовних вимог.

Доводи касаційної скарги не дають підстав для висновку про неправильне застосування судами норм матеріального чи процесуального законодавства, що призвело або могло призвести до неправильного вирішення спору.

Відповідно до ч. 1 ст. 224 КАСУ якщо суди першої та апеляційної інстанцій не допустили порушень норм матеріального і процесуального права при ухваленні оскаржуваного судового рішення, то суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення — без змін.

Керуючись статтями 160, 167, 220, 221, 223, 224, 231 КАСУ, колегія суддів

у х в а л и л а:

Касаційну скаргу Г. В. П. залишити без задоволення, а постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 7 лютого 2012 р. — без змін.

Ухвала набирає законної сили з моменту проголошення та оскарженню не підлягає.